

NIEUWE KOERS PASSEND ONDERWIJS:

‘Docent komt er weer bekaaid vanaf’

Bij alle plannenmakerij rond passend onderwijs heeft de leraar te weinig aandacht gekregen, vinden zowel Teije van der Bij, adviseur en trainer bij het Educatief Centrum Noord en Oost in Groningen, als Sui Lin Goei, universitair docent-onderzoeker bij de VU en lector Onderwijszorg bij Hogeschool Windesheim. De docent moet het immers waarmaken. ‘Vooral gedragsproblemen zijn lastig voor leraren.’

Tekst: Marijke Nijboer
Beeld: Annet Scholten

De rol van de docent is cruciaal, benadrukt Teije van der Bij, die promotieonderzoek doet naar passend onderwijs. ‘Leraren moeten leerlingen kennen, dat is een voorwaarde voor succes. Dat kun je organiseren, door je school kleinschalig op te zetten, het aantal leraren dat aan een groep lesgeeft te beperken en te zorgen dat er een vaste mentor is die tijd heeft voor leerlingen en met de andere leraren in gesprek gaat over hun wensen.’ Ook de houding van docenten is belangrijk, zegt van der Bij. ‘Die moet stimulerend zijn. Docenten zorgen, samen met het management, voor een veilig klimaat. Zij

stimuleren de betrokkenheid van leerlingen. Die als het goed is niet naar een school gaan, maar naar hún school.’ Goed (passend) onderwijs staat of valt dus met de leraar en die kan best wat meer hulp gebruiken, meent lector Sui Lin Goei. ‘Uit onderzoek blijkt dat leraren geen echt samenhangend gedragsrepertoire hebben voor leerlingen met verschillende behoeften. Dat kan deels liggen aan hun opleiding. Wij gaan onderzoeken of dat werkelijk het geval is en welke elementen dan aan de lerarenopleiding moeten worden toegevoegd. We kijken ook of het misschien beter is om leraren na pakweg drie jaar voor de klas te laten bijscholen. Misschien zijn zij de eerste jaren nog te druk met overleven in de klas.’ Als leraren eenmaal achter het idee van passend onderwijs staan, blijken ze beter in staat om hier vorm aan te geven. Toch ziet Goei ook in die situaties handelingsverlegenheid. ‘Vooral gedragsproblemen zijn lastig voor leraren. Dat is echt een manco van de lerarenopleiding.’ Er zijn plannen om in samenwerking met de VU, haar lectoraat en een aantal VO-scholen in vijf Europese landen te onderzoeken hoe leraren effectief om kunnen gaan met gedragsproblemen op school.

Leraar als spil Een promovendus van Goei onderzoekt wat de onderwijsbehoeften zijn van leerlingen in het basisonderwijs en of die aansluiten bij het beeld dat docenten hebben van (zorg)leerlingen. Goei: ‘De leraar is de

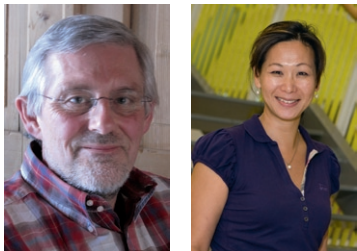
‘De houding van docenten is belangrijk’

spil van ons lectoraat. Er is te weinig onderzoek gedaan naar wat hij vindt en hoe hij handelt. Terwijl het daar om draait: als hij goed onderwijs geeft, komt de leerling wel mee. De leraar komt er ook in de nieuwe koers van passend onderwijs (zie kader, red.) nog steeds bekaaid van af. Er moet echt meer worden ingezet op de leraar en de lerarenopleiding. En vergeet de zittende leraren niet: hoe bereid je hen voor op passend onderwijs? Er moet goed worden uitgezocht wat de leraar wel en niet kan doen in de klas. Die dingen moet je organiseren met hulp van de partners uit het samenwerkingsver-

band van de school, zoals bijvoorbeeld het speciaal onderwijs, schoolmaatschappelijk werk of de jeugdzorg.’ Het lectoraat van Goei, dat een jaar geleden van start ging, onderzoekt hoe de zorg in het onderwijs goed kan worden vormgegeven. ‘We kijken hoe je onderwijs op maat kunt maken voor kinderen met speciale behoeften, óók hoogbegaafden. Onze visie is dat dat liefst zoveel mogelijk binnen het regulier onderwijs zou moeten. Maar dan moet je wel weten in hoeverre leerkrachten in staat zijn om dat waar te maken.’

Van der Bij werkte voorafgaand aan zijn studie onderwijskunde gedurende 25 jaar in het voortgezet onderwijs als docent en schoolleider. Hij vindt dat passend onderwijs niet mag ontaarden in allerlei individuele benaderingen van zorgleerlingen. ‘Scholen zijn geen zorginstellingen. Maatwerk is heel goed, maar dat vraagt veel van docenten. Zij hebben vaak geen idee wat ze moeten met al die individuele handelingsplannen, van leerlingen met allerlei verschillende aandoeningen. Ik vind dat je op een zo effectief mogelijke manier moet lesgeven. Je moet je vooral richten op de groep; niet op allerlei individuele leerlingen. Al die verschillende handelingsplannen zijn goed als communicatiemiddel tussen mentor en docenten en tussen de docenten onderling, maar staar je er niet blind op. Haal er eventueel uit wat je in de klas kunt doen en investeer in een goede directe instructie. Dat is, ook voor zorgleerlingen, een heel belangrijke succesfactor.’

Kijk voor een uitgebreidere weergave van de ideeën van Teije van der Bij op www.prima-online.nl/magazines.

Teije van der Bij Sui Lin Goei

PASSEND ONDERWIJS: WAT VERANDERT ER?

Het doel van passend onderwijs is dat elke leerling zo dicht mogelijk bij huis het juiste onderwijs en de juiste begeleiding ontvangt. Daarvoor zorgt het regionale samenwerkingsverband van regulier en speciaal onderwijs en zorg. Omdat passend onderwijs nog te weinig gestalte heeft gekregen in de klas, gooide staatssecretaris Dijkema de plannen om. De invoering verschuift naar augustus 2012. Alle scholen stellen een eigen zorgprofiel op; de rugzakken verdwijnen. Een kind krijgt niet langer óf een indicatie en hulp, óf niks. Handelingsgerichte diagnostiek leidt tot een indicatie van wat er aan de hand is en adviezen voor de leraar. Het grootste deel van het geld dat nu nog naar ambulante begeleiding gaat, stroomt straks via het samenwerkingsverband naar reguliere scholen. Leraren kunnen daarvoor hulp in de klas krijgen.